

-1-

חנוכה - תש"ן

רחל קלינבורד ז"ל

בת שינה-כילה ושמואל וינר

נולדה: בחורף ה'תר"ע - ינואר 1910

נפטרה: י"א כסלו ה'תש"ן - 9.12.1989

רחל המשוררת כתבה:

"להקיץ בבית-החולים בבוקר השכם,
 לראת יום טפל, ולחוש:
 ננעצות בבשר לבבך, הנעץ וברסט,
 שני-יאוש:
 בנקבי רגעים חוט חיים הרקוב
 להשחיל ביד חלשה
 שוב ושוב -
 מה ידע הבריא משעה הזאת הקשה?"

שעות קשות ורבות כמו זו שתיארה רחל המשוררת, עברו על רחל שלנו בבית-החולים. ביד חלשה, כחולה ומנוקבת כולה ממחטי הזדיקות, הבדיקות ועירווי הנוזלים, ניסתה רחל שוב ושוב להשחיל את חוט חיה ההולך ונפרם מריקמת בשרה הדווי והכואב. בשכבה שם במשך 5 שבועות, דאגה והתעניינה כל הזמן: "מה חדש? מה נשמע במשק? מה שלום חבר זה או חברה אחרת?" ובעיקר - "ראית את משה, היום? איך הוא נראה? מה שלומו? אני כל-כך דואגת לו, הרי גם הוא כבר לא כל-כך צעיר ובריא?".

זכיתי להיות בין החברות שסעדו אותה באותם ימים, וניסיתי להסיח את דעתה מן המכאובים, בקוראי לפנייה פתגמים וסיפורים בידיש (שפת אמה) וגם להקשיב לסיפוריה. וכך בין כאב לאנחה סיפרה רחל שנולדה בעיר קרמניץ אשר בחבל ווהלין שבגבול פולין-רוסיה (היום רוסיה). על משפחתה שהיתה מסורתית וגם ציונית. אבא ניהל חנות גלנטריה, ואמא עזרה על-ידי מכירת זהב ותכשיטים. ושניהם פירנסו וגידלו בכבוד את רחל ואת ארבעת אחיותיה ואחיה.

הם נתנו להם חינוך טוב. רחל הספיקה לפני לכתה לתנועת "החלוץ" ול"הכשרה", ללמוד בגימנסיה רוסית, והוסיפה בקצת צער והרבה השלמה: "אבל... מה לעשות? במשך הזמן, ובגלל הגיל שוכחים, וגם אני שכחתי כבר לדבר צרפתית שלמדתי לפני שנים רבות בבית-הספר".

אחר-כך, כאמור, הלכה לתנועה ול"הכשרה" והספיקה לעלות לארץ-ישראל ב-1939, בעליה בלתי-ליגאלית. אונייתה נתפסה ע"י הבריטים, ולאחר מאסר בן שבועיים הגיעה לאשדות. זמן קצר לאחר שהכירה את משה, שהיה גם הוא חלוץ חדש, נישאה לו. כמו חלוצות רבות באותם ימים, עבדה גם רחל בכל עבודה קשה - במטבח, בגן-הירק, ולא העזה לבקש לעבוד בעבודה קלה יותר, גם כאשר פעמיים איבדה את פרי-בטנה.

במשך למעלה מ-30 שנה עבדה במחסן-הבגדים, וגיהצה את בגדי החברים. בתנאים הקשים במחסן הישן, בצריף ללא מיזוג-אוויר, בימי החום והחמסינים הקשים בעמק שלנו, כמו שאנו מכירים ויודעים. היא גיהצה במהגץ ומעגלה בידי הזהב שלה. כמו שכתבה לה שרה"לה ברכת תודה והלל: "לו היה לנו כאן מלך או מלכה, רק רחל היתה יכולה לגהץ את בגדי המלכות".

בתוך מחסן-הבגדים הדומה לקן דוחש נמלים חרוצות, בלטה רחל בחריצותה. בתוך כל הזמזום והרחש הכללי פוסקים, כלטה היא בשקט שלה, ברצון שלה לא לריב, לא להסתכסך ולשמור על יחסים טובים עם חברותיה ועם כל החברים. מין נמלה כזו חרוצה, פשוטה ועדינה.

חנוכה - תש"ן

פתחתי במילותיה של רחל המשוררת, ואסיים במלים נוספות משירה, שנראות מתאימות גם לרחל שלנו...:

"צר עולמי כעולם נמלה;

גם משאי עמסתי כמוה -

רב וכבד מכתפי הדלה

גם את דרכי - כדרכה אל צמרת -

דרך מכאוב ודרך עמל, "

בא הקץ למכאוביך, נסתיימה עבודתך רחל העמלנית. נוחי בשלום.
לך, משה, ולשאר בני המשפחה הקרובים, נוכל רק לומר, שאולי בידיעה שרחל נגאלה מיסוריה
תמצאו נחמה.